

Sidene lages for Gjengangeren av Lokalhistorisk Senter. Har du opplysninger om stoffet på disse sidene, kontakt: Lokalhistorisk Senter, Postboks 9, 3191 HORTEN. e-post: historiesider@lhs.no
Telefon: 21 65 01 04, normalt er telefonen betjent tirsdag, torsdag og i helgen.

Karosseri- makerne på Tveiten

VBK på Tveiten var i mange år landets største og ledende bussfabrikant med totalt ca. 600 ansatte på Tveiten og ved datterbedrifter i både inn- og utland. Den var Borres største arbeidsplass, og selv om noen av bygningene fortsatt står der, er siste buss for lengst gått.

AV ENDRE PEDERSEN
endrepeder@c2i.net

I takt med velstandsutviklingen begynte flere og flere å bruke egen bil, og da ble det etter hvert liten efterspørsel etter busser.

Den eneste som skrevet en samlet oversikt over bedriftens historie er Brit Stuksrud.

Det var i Borreminne i 1996, og det er kanskje på tide igjen å pirke litt i minnene om det som

en gang var, nå som det meste forandres på de gamle industriområdene.

SPED BEGYNNELSE. Straks før krigen kjøpte overminør Johan Stedjeberg 2 1/2 mål tomt på Tveiten med tanke på å få til noe i bilbransjen. Under den store arrestasjonen av norske offiserer høsten 1943, ble han imidlertid tatt som krigsfange og sendt til Tyskland, og der satt han til frigjøringen.

Men allerede sommeren 1945 var han i gang igjen med de gamle planene, som utover høsten tok stadig fastere former. I januar 1946 ble selskapet Johan Stedjebergs Auto A.s. stiftet med en aksjekapital på kr. 93.000.

Han ble selv disponent og formann i styret, som ellers bestod av disponent Hagbart Pedersen (Polar Mineralvannfabrikk) og kjøpmann Frank Johansen i Geelmuydensgate.

26. januar 1981

STORE PLANER. Formålet med den nye bedriften var salg av bilmerkene Citroën og Scania Vabis, bensinstasjon, verksted med lakkering og karosserifabrikk.

Men til alt dette krevdes lokaler. Og allerede i januar 1946 begynte graving og bygging. Mot hovedveien ble det reist et administrasjonsbygg i to etasjer. I første etasje ble det utstilling av biler og rekvisita samt kontorer. I annen etasje ble det salmakerkested og to leiligheter. I denne husnodens tid fant Gjengangeren det riktig å påpeke at det ikke var bryet verd å spørre Stedjeberg om disse leilighetene. De skulle formennene ha. I kjelleren ble det innredet spiserom og dusjer for de ansatte. Et lager for reservedeler ble det også plass til. En av formennene var Anton Falk Jensen, som var en av de aller første som ble ansatt ved den nye karosserifabrikken. Han kom fra karosserifabrikken på Kambo ved Moss og kunne faget. Han ble trofast mot fabrikk på Tveiten og endte som personal-

Scania-Vabis B55 1961-modell med VBK-karosseri. Bussen eies av Gunnar Rømhøst på Larkollen. (D25806)

Med bladfjærer, frontmotor og manuelt gear var den et drag å kjøre.

sjef. Men det trengtes mer før en kom i gang.

Østover ble det bygd verksted med smøre- og vaskehaller, smie og sentralvarmeanlegg, karosserifabrikk og lakkeringsverksted. Her skulle 65 mann få sitt daglige arbeide.

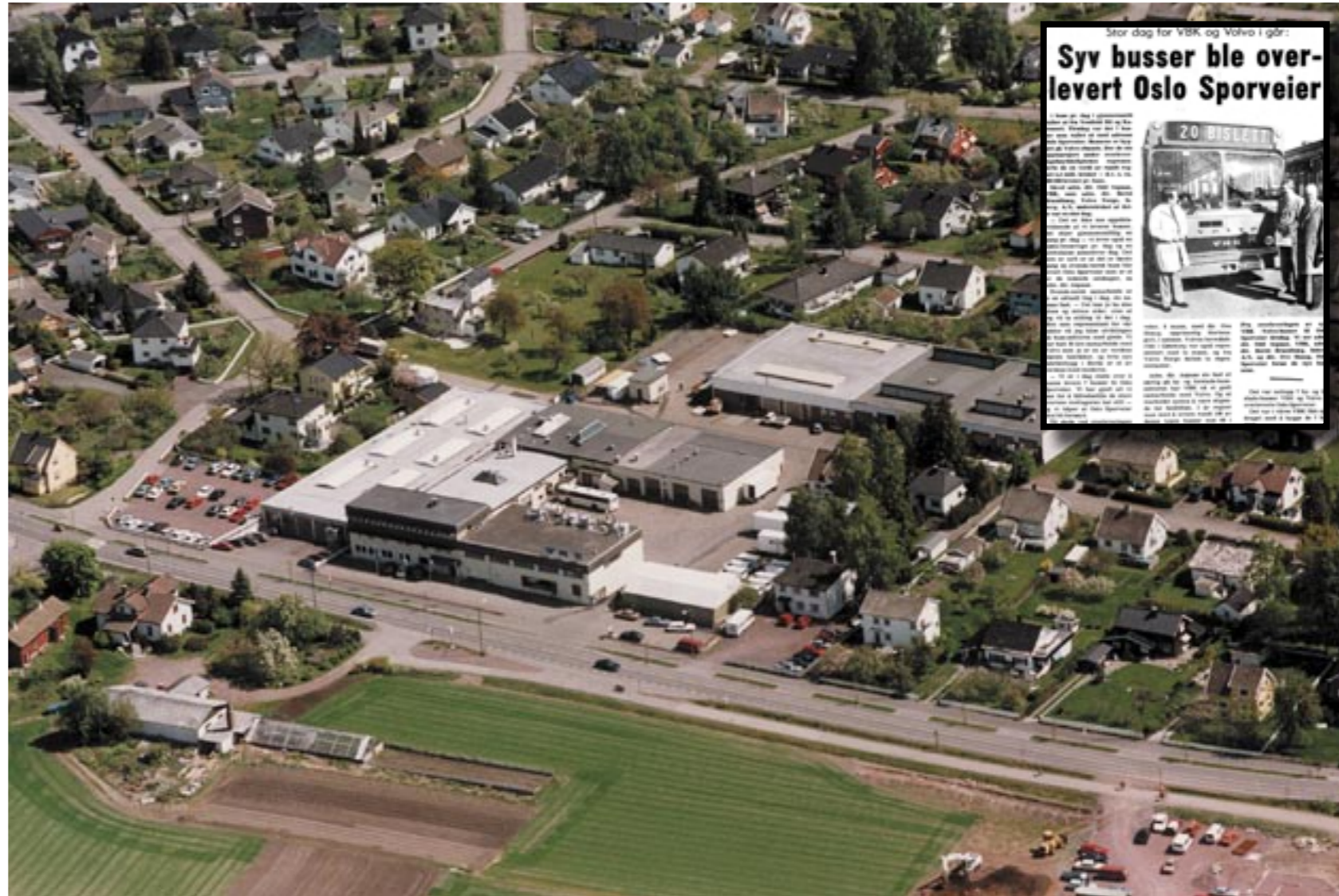
Planene var mange og optimismen stor hos Stedjeberg og hans medspillere. Men realitetenes verden var hard. Varetilgangen i etterkrigstidens første år var vanskelig. Det var heller ikke lett å selge biler. Til det trengtes kjøpetillatelse, som det krevdes svært gode grunner for å få.

Den andre muligheten var såkalt B-lisens, det vil si at en måtte ha opptjent midler i utenlandsk valuta. Sjøfolk og hvalfangere hadde denne muligheten. For folk flest var dette nesten umulig, og det ble ugreit å være bilforhandler.

BUSS. Men buss var det efterspørsel etter. Bussparken i landet var nedslitt etter fem års okkupasjon, og da folk heller ikke fikk

Anlegget i Borreveien på 1950-tallet med bensinstasjonen (BP) i forgrunnen. Strømsveien er bare en gjenlytt grøft etter vann- og kloakkledning. De to husene både til venstre og til høyre for fabrikk er for lengst revet. Låven hos Kristian Strøm kan skimtes i nedre, venstre bildekant. Den brant senere ned til grunnen. LA 6718

VBK i glansdagene. Strømsveien, som gikk tvers gjennom anlegget, ble stengt i 1968. (FF0053). Innfelt oppslag i Gjengangeren 27. september 1978.

kjøpt bil, ble kollektivtransport et reelt alternativ. To busser ble bygd første året. Chassissene kom med jernbanen med treklosser rundt felgene. På stasjonen ble det satt på ordentlig hjul, og så ble de åpne chassissene kjørt for egen maskin ut til Tveiten. Og dette var en ordning som pågikk i mange, mange år. Det var et ganske sært syn, særlig på vinterstid. Jeg kan godt huske disse merkelige kjøretøyene kom utover Borreveien, et nakent chassis med en

Nytt fra museet

Utstillingene i museet utvides og endres litt etter litt. Siste tilvekst er glimt fra radiohistorien i Horten. Hortensavdelingen av Norsk Radio Relæ Liga står for oppbyggingen av utstillingen.

Tilbake til sveitserstilen

Foreløpig fremstår Stangs gate 8 i 60-tallsstil, men opprinnelig var boligen en skikkelig bløtkake av et sveitserhus.

AV ELLEN JOHANNESSEN

I mars skrev Gjengangeren om det store, gule huset som etter mange års vanskjøtsel må totalrenoveres. De nye eierne ønsket å tilbakeføre huset til den opprinnelige sveitserstilen, men fylkeskonservatoren gikk imot. Begrunnelsen var at huset skulle være verneverdig.

22. april ble søknaden behandlet i bygningsrådet. Kommunen var ikke enig med fylkeskonservatoren, og ga eierne grønt lys for ombyggingen.

Taket vil bli noe senket, panel

og vinduer byttes ut og huset vil dermed få en helt annen fasade.

Eldre åsgårdstrandinger husker hvordan huset så ut for det ulovlig ble ombygd i 1961, i skjul bak en diger presenning. Da fasaden ble avduket, var reaksjonene sterke.

En av dem som husker det godt er Nils Jørgen Roberg, som bor i samme gate. Da han leste artikkelen i Gjengangeren fant han fram et gammelt foto som viser den spesielle glassverandaen. Bildet er trolig tatt like etter krigen.

– Det var et veldig flott hus, med mye utskjæringer og små, skråstilte vinduer i andre etasje. I huset var det postkontor, husker jeg. De som bygde om huset tenkte vel at det var umoderne og tungvint å holde ved like, sier han. At de nye eierne nå vil rehabilitere gården er han glad for.

GLASSVERANDAEN. Fotografen har stått under den sørvendte glassverandaen. Bildet ble tatt like etter krigen og viser Marcus Roberg (t.v.) og en mann som het Aabøe. Fornavnet er ukjent. Mellom seg har de en rådyrkalv som Aabøe hadde funnet i skogen. I dørsprekken bak står fru Aabøe.

I DAG. Stangs gate 8, slik eiendommen preger gatebildet i dag, uten glassverandaen. I forgrunnen ser vi Stangsgate 10.

Vestfolds største karosserifabrikk og bilverksted like utenfor Hortens bygrense.
Stedjebergs Auto A.S. skal gå igang utpå sommeren.

22. januar 1946

forfrossen sjåfør, utstyrt med skinnlue og en plasttut av samme type som motorsyklister pleide å bruke, foran ansiktet.

VESTFOLD BIL OG KAROSSERI. Driftsgrunnlaget for Stedjebergs Auto A.s. ble etterhvert ganske vanskelig, og styret vurderte allerede året etter å avvikle hele virksomheten.

Det trengtes mer kapital, og De Blå Omnibusser i Oslo reddet i første omgang selskapet. I april 1951 ble navnet på bedriften forandret til Vestfold Bil og Karosseri A.s., og i 1953 overtok H. Astrup & Co. hele selskapet.

VESTFOLD BIL & KAROSSERI A/S har 7 busser under arbeide
EN BEDRIFT I RASK VEKST MÅ UTVIDE

12. april 1956

Omtrent samtidig ble Kåre Kjeldsberg ansatt som selskapets disponent, en stilling han hadde til han ble avløst av Odd Aspaas i 1969.

OPPBJØP OG UTVIDELSER. Etter den første vanskelige perioden, begynte det å gå oppover. VBK, som selskapet kom til å hete i dagligtale, vokste ut av både Tveiten og Horten/Borre. Allerede i 1961 etablerte bedriften et datterselskap i Kristiansund, og i 1969 kjøpte den både Larvik Karosseri og T. Knutsens Karosserifabrikk i Kristiansand. Et intimt samarbeide med Innlan-

det Karosserifabrikk på Sjøvegan i Troms kom til i 1971, og ti år senere overtok og reorganiserte VBK selskapet under navnet VBK Nord A.s..

Men også utlandet var et satsningsområde. I 1978 ble Norfrig i Viborg Danmark innkjøpt. Det var en fabrikk som produserte kjølekarosserier, i 1980 ble så J. Ørum-Petersens Karosserifabrik A.s. i Herning, også i Danmark, overtatt, en bedrift med røtter tilbake til 1904. Dermed hadde VBK-gruppen kommet opp i ca. 600 ansatte.

Produksjonsanlegget vokste i takt med fremgangen på 1960-tallet. Først kom en halvfabrikatavdeling i den gamle bryggerilåven på Sollistrand i 1956, og i 1964 kom det en tredje etasje på administrasjonsbygget, samtidig som bedriften bygde nytt maler- verksted og lagerhall.

Men da var det ikke mer plass igjen i Borreveien og Strømsveien.

Men på Blixjordet åpnet det seg nye muligheter...

Planene var mange og optimismen stor.